І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXI. No. 165. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 14-го ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1974 Ч. 165. VOL. LXXXI.

У СОВЄТСЬКІЙ КАТОРЗІ: ВАЛЕНТИН МОРОЗ ГОЛОДУЄ

ДЕНЬ ГОЛОДІВКИ

76

ФРАНЦУЗЬКІ ВИКЛАДАЧІ ВИСТУПИЛИ В ОБОРОНІ Л. ПЛЮЩА

Париж. — Радіо „Свобода" передала 12 вересня повідомлення про те, що Національна федерація французьких університетських викладачів звернулася із закликом до совєтського уряду звільнити з ув'язнення українського математика Леоніда Плюща, який тепер находиться у закладі для умовохворих у тюремній лікарні в Дніпропетровську. В заклику Федерації підкреслюється, що звільнення Леоніда Плюща відповідатиме елементарним інтересам демократії і соціялізму.

Екзекутива УККА просить президента Форда про інтервенцію в справі Мороза

Ню Йорк. — Екзекутива Українського Конгресового Комітету Америки вислала 11-го вересня ц. р. до президента Джералда Форда окремого листа, прохаючи його інтервеніювати в справі вмираючого у Володимирській тюрмі українського історика Валентина Мороза. В листі Екзекутиви УККА, між іншим написано: „Ми просимо Вас апелювати безпосередньо до Леоніда Брежнєва і Алексія Косиґіна та вимагати, щоб вони звільнили Валентина Мороза, якщо він ще живе, і дозволити йому виїхати за кордон, де він може підлічити своє здоров'я. Ми апелюємо, щоб Ви дали зарядження нашому амбасадорові в Москві, щоб він поробив заходи перед совєтським урядом для встановлення місця перебування Мороза. Валентин Мороз — пишеться дальше в листі — вже сьогодні став символом спротиву проти тиранії не тільки для українців. але також для всіх волелюбних людей в світі".

Продовжується підготова великої маніфестації в Ню Йорку

Ню Йорк (В. Д.) — В понеділок, 9 вересня, у вечірніх годинах тут в залі Українського Народного Дому відбулася нарада представників українських організацій міста, в якій взяли участь також представники Відділів Українського Конгресового Комітету Америки сумежних із Великим Ню Йорком громад. На нараді було 75 осіб.

Нараду відкрив і нею проводив адвокат Роман Гуглевич, голова Комітету Об'єднаних Організацій міста Ню Йорку — Відділу УККА. Секретарював мгр О. Германюк. Темою наради була тільки одна справа: підготовка великої маніфестації в обороні переслідуваних Москвою діячів української культури. Така маніфестація має відбутися в Ню Йорку в неділю, 29 вересня 1974 р. В її програму увійдуть:

Маніфестаційний похід по П'ятій евеню від 58-ої до 40-ої вулиці. Початок о годині 2:00 по полудні.

Протестаційне віче відбудеться в Браєнт Парку, побіч Центральної Бібліотеки. Початок о годині 3:00 по полудні.

Демонстраційний похід під будинок Об'єднаних Націй. Він оформиться по закінченні програми в Браєнт Парку.

Намічена маніфестація в Ню Йорку має бути завершенням всіх тих акцій, які різні наші організації проводили в літніх місяцях в обороні переслідуваних українців в Батьківщині, передовсім в обороні Валентина Мороза і Леоніда Плюща.

По звіті голови адв. Р. Гуглевича додаткові інформації про підготовку маніфестації подавали: І. Базарко, д-р В. Душник, Михайло Луців, Ст. Чума і п-ні Д. Степаняк. Із словом заохоти до активної участи в маніфестації виступив гол. предсідник УНСоюзу і екзекутивний віцепрезидент УККА Й. Лисогір.

Після дискусії прийнято запропоновану програму маніфестації, а для точного оформлення вибрано додаткову Комісію в складі: І. Базарко, В. Душник, Ю. Волинець. Рівнож покликано до життя Пресово-інформаційну комісію в складі: В. Душник, М. Шпонтак, М. Луців, Ю. Карпінський, А. Лозінський і панна Л. Чарторийська. Фінансову комісію очолює пан Микола Хоманчук.

Є в пляні включити в програму також моторкаду авт в супроводі великого воза, на якому будуть ув'язнені жінки.

У зв'язку із цією маніфестацією будуть видані жетони, з розпродажу яких мають бути покриті видатки, зв'язані із переведенням маніфестації.

Найближча нарада в справі маніфестації відбудеться в четвер, 19-го вересня о годині 7:00 вечером в залі Українського Народного Дому в Ню Йорку.

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ ПЕРЕВІРИЛА МАЙНО, ДІЛОВОДСТВО Й ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ СТАН УНС, СТВЕРДИЛА ЙОГО ЗДОРОВУ ФІНАНСОВУ БАЗУ ТА ДОБРІ ТЕНДЕНЦІЇ ДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ

Джерзі Ситі. — Протягом тижня, від мин. суботи 7-го вересня, обрана 28-ою Конвенцією в травні цього року Контрольна Комісія перевірила майно, діловодство і організаційний стан Українського Народного Союзу, ствердивши в результаті здорову його фінансову базу та добрі тенденції і можливості дальшого розвитку, як також і деякі трудноці, зокрема коли йдеться про винайм приміщень в новозбудованій 15-поверховій Українській Будівлі. Перевірку перевели головні контролери: мгр. Іван Геврик з Вінніпеґу, мгр. Іван Винник з Ню Йорку, проф. д-р Богдан Гнатюк з Філядельфії, інж. Іван Ващук з Детройту та д-р Іван Скальчук з Філядельфії. Своїми ствердженнями та висновками із переведеної перевірки поділились головні контролери із затрудненими в Головній Канцелярії екзекутивними урядовцями на спільних нарадах в четвер 12-го вересня.

Завваги контролерів із переведеної перевірки започаткував проф. д-р Богдан Гнатюк, який зокрема перевіряв стан Союзівки та конвенційні видатки. Союзівка, в оцінці головного контролера проф. Б. Гнатюка є в доброму стані, постійно розвивається та добре служить установі і громаді. Конвенційні видатки є тільки видатками, бо конвенції не приносять жадних прибутків.

Інж. Іван Ващук перевіряв стан Видавництва та перевів основну аналізу прибутків і видатків. Головний контролер ствердив, що „продукція" кожного одного примірника „Свободи" включно з видатками на папір і поштову висилку, коштує дев'ять з половиною центів, з чого члени УНСоюзу, які становлять дві третини всіх передплатників щоденника, покривають своїми передплатами тільки три центи. Недобір покриває УНСоюз.

Д-р Іван Скальчук та мгр Іван Геврик перевіряли секретаріят та Рекордовий і Організаційний відділи, ствердивши повний порядок в діловодстві, як і добрі тенденції організаційного розвитку.

Мгр Іван Геврик

Мгр Іван Винник

Проф. д-р Богдан Гнатюк

Інж. Іван Ващук

Д-р Іван Скальчук

Мгр Іван Винник перевіряв Касовий відділ і в кінцевій аналізі ствердив, що фінанси УНСоюзу стоять на здорових і сильних основах, інвестиції приносять сподівані прибутки, майно постійно збільшується і одним з показників добрих тенденцій розвитку є постійне збільшування прибутків із членських вкладок. На такому загальному фінансовому тлі поважну трудність становить справа новозбудованої 15-поверхової Української Будівлі УНСоюзу, зокрема коли мова про винайм приміщень, що потягає за собою комплікації у фінансуванні цієї будівлі, бо інвестовані в ній фонди не приносять інвестиційних прибутків.

Рядом рекомендацій адміністраційного та фінансового і організаційного порядку головні контролери закінчили свої ствердження та спостереження і завваги, до яких опісля короткі вияснення давали приявні на цій спільній нараді головний предсідник Йосип Лисогір, головний секретар Володимир Сохан, головний касир мгр Уляна Дячук та головний організатор Степан Гавриш і ред. А. Драган.

Президент Форд не плянує помилувань перед судовими розправами

Вашингтон. — Заступник пресового секретаря Білого Дому Джон Гюшен у четвер, 12-го вересня, поінформував кореспондентів, що президент Джералд Форд не плянує проголошувати жадних помилувань для колишніх співпрацівників Ричарда Ніксона, обвинувачених за Вотерґейтську справу, перед закінченням судових розправ над ними. Цю заяву Гюшен виголосив коротко перед тим, як Сенат 55-ма голосами проти 24-ох проголосував резолюцію, закликаючи Президента не застосовувати його конституційного права надавати помилування аж до закінчення кожного судового процесу. Хоча резолюція не зобов'язує Президента, то виявляє переконання більшости сенаторів, що Президент не повинен вмішуватися в нормальний процес судочинства аж до його закінчення.

Думають, що четвергова заява Білого Дому ще більше успокоїть ситуацію, яка від вівтірка, 10-го вересня, була досить напружена з огляду на заяву заступника пресового секретаря, що президент Форд розглядає можливість проголошення загального помилування для всіх осіб, обвинувачених за Вотерґейтську аферу.

У четвер, 12 вересня, федеральний суддя Джон Сіріка відкинув клопотання 3-ох колишніх співпрацівників Р. Ніксона, які вимагали б, щоб обвинувачення проти них були відкинені з огляду на те, що помилування колишнього президента „витворило враження", що вони таки провинилися. Адвокати Г. Р. Галдемана, Джона Ерліхмана та Джона Мічелла твердили, що їхні клієнти не зможуть одержати справедливого суду, бо помилування Р. Ніксона натякає, що він і його співпрацівники таки поповнили проступки, чи злочини. Суддя Сіріка не погодився з цим твердженням адвокатів, але відложив судову розправу над Галдеманом, Ерліхманом і Мічеллом та 3-ма іншими особами, обвинуваченими за спроби затаїти Вотерґейтську аферу, до 1-го жовтня ц. р.

Продовжено вписи на курс української мови на Ратґерському університеті

Нюарк. — Департамент чужомовних мов і літератур Ратґерського університету інформує, що в четвер 12-го вересня почались виклади української мови. Ці виклади будуть відбуватись у цьому семестрі кожного понеділка і четверга о год. 10-17:-15 перед полуднем.

Студенти, які досі не зареєструвалися на курс української мови, можуть ще це зробити, бо реєстрація продовжена до середи 18 вересня. Зголошуватись треба в Департаменті чужомовних мов і літератур, директор проф. Отто Зітцельсбергер, або безпосередньо до проф. Богдан Федорчука.

Будівельна індустрія просить допомоги від федерального уряду

Вашингтон. — У четвер, 12-го вересня, представники будівельної індустрії, яка протягом останніх кількох років понесла великі втрати з огляду на те, що мало американців мали спроможність купувати власні хати, звернулися до федерального уряду за допомогою, особливо вимагаючи, щоб Уряд зробив все можливе, щоб було легше одержати гіпотечні позички. Однією з пропозицій була, щоб Уряд не оподатковував першої тисячі долярів, одержаної як відсотки від ощадностей в щадничих банках, чи інших щадничих інституціях, щоб заохотити населення вкладати свої гроші в такі щадничі інституції, замість купувати бонди й цінні папери приватних корпорацій. Як відомо, щадничі банки видають найбільше гіпотечних позичок.

Ці пропозиції будівельної індустрії були виголошені на 3-ій із заплянованих 12-ох „підготовчих конференцій", які попереджують „вершинну економічну конференцію", що має відбутися в кінці цього місяця. Речники цієї індустрії також пропонували, щоб Уряд призначив більше грошей на розбудову мешканевих будинків для родин із малими заробітними платнями та представили ряд інших пропозицій, більшість з яких стосувалася полегш щодо одержання гіпотечних позичок. Але Джеймс Линн, секретар мешканевих справ та міської розбудови, заявив, що багато із цих пропозицій не розв'яжуть наглих проблем будівельної індустрії, натомість можуть протягом короткого часу дуже погіршити інфляцію, хоча на дальшу мету ці заходи можуть також допомогти в боротьбі проти інфляції.

Рокефеллер оприлюднить скільки він має майна

Вашингтон. — Сенатська комісія правил проголосувала, щоб віцепрезидент-номінат Нелсон Рокефеллер оприлюднив скільки він має майна ще перед початком публічних переслухувань, які ця Комісія переводитме в справі затвердження його на цей пост. Переслухування мають розпочатися в понеділок 23-го вересня. Рокефеллер заявив, що підчиниться цій вимозі Комісії. Між іншим, Рокефеллер вже передав цій Сенатській комісії, як також юридичній комісії Палати Репрезентантів деякі свої фінансові звідомлення, включно з податковими зізнаннями за роки 1967-1973, але ці фінансові звідомлення не будуть оприлюднені, а тільки розглянені цими двома конґресовими комісіями. Речники Сенатської комісії правил заявили, що оприлюднення кількости майна Рокефеллером має на меті перетворити публіку та пресу в „наглядачів", які пильнуватимуть, щоб інвестиції його капіталу не витворювали „конфлікту інтересів" з його функціями віцепрезидента ЗСА. Голова Сенатської комісії правил Говард Кеннон заявив, що вже прочитав звіт працівників „Еф-Бі-Ай", які переводили точне слідство Рокефеллера, та що не передбачає жадних проблем із затвердженням його на пост віцепрезидента. Достовірні джерела твердять, що особисте майно Рокефеллера виносить коло 33 мільйони долярів.

ПОМЕРЛА ОЛЬГА МЕДВІДЬ

Стетен Айленд, Н. Й. — У середу, 11-го вересня, тут на 35-му році життя померла Ольга Медвідь, членкиня 88-го Відділу УНСоюзу. Тлінні останки сл. п. Ольги Медвідь спочивають у Вірджінія Фюнерал Чапел при 1707 Гайленд Булевард в Стетен Айленд, Н. Й. Похоронні відправи відбудуться в понеділок, 16-го вересня, з української католицької церкви Пресвятої Тройці на цвинтар св. Петра на Стетен Айленді. Залишила в глибокому смутку чоловіка Теодора, трос дітей, батьків та ближчу й дальшу родину.

Ген. Амон Андом очолив етіопський уряд

Аддіс Абаба. — Радіові повідомлення з етіопської столиці ранком 12 вересня, мовляв, військова хунта ліквідувала в Етіопії монархію не були точні. Фактично йшлося тільки про усунення дотеперішнього імператора (неґуса) Гайле Селяссіє, який тепер находиться під арештом. Повну владу в країні перебрала військова хунта під проводом ген. Амана М. Андома, який став етіопським прем'єр-міністром і також зберігатиме у своїх руках верховне командування над етіопськими збройними силами, зберігаючи за собою пости шефа штабу і міністра оборони.

Одночасно хунта повідомила, що не ліквідує монархії в Етіопії, закликаючи до повороту одинокого сина усуненого імператора, 57-літнього принца Асфу Воссена, який перебуває на лікуванні в Женеві. Принц Воссен є частинно спаралізований і ледве, чи зможе виконувати навіть церемоніяльні королівські функції. Новий уряд заповів загальні вибори, розв'язавши дотеперішній парлямент. У повідомленні говориться також, що коли йдеться про зовнішню політику, то Етіопія дальше буде в таборі т.зв. неприєднаних до ніякого бльоку держав. В пляні військової хунти далекойдучі внутрішні реформи і зміни та повна ліквідація існуючих в Етіопії залишків феодалізму.

Речник принца Асфу Воссена повідомив, що принцові нічого не відомо про плян військової хунти і що він довідався про покликання його на місце усуненого батька з радіових повідомлень.

А. Ґромико прибуде до Бонн

Бонн. — Згідно з повідомленням західньонімецького міністерства закордонних справ, совєтський міністер закордонних справ А. Ґромико приїздить в неділю 15 вересня до Бонн, щоб тут узгіднити програму офіційних відвідин у Москві західньонімецького канцлера Гельмута Шмідта, який плянує виїхати до Москви під кінець жовтня. Головна проблема, що її хотіли б позитивно полагодити західньонімецькі чинники з Москвою, — це питання Західнього Берліну. Західньонімецький уряд намагається, щоб СССР погодився визнати, що всі західньонімецькі договори також стосуються Західнього Берліну. Совєтський уряд відмовлявся, однак, визнати Західній Берлін інтеґральною частиною Федеральної Німецької Республіки.

Японський прем'єр розпочав відвідини американських держав

Токіо. — Речник японського уряду повідомив, що прем'єр-міністер Какуеі Танака виїхав 12 вересня у 16-денну офіційну візиту до Мехіко, Бразилії та Канади. У переїзді Танака зупиниться коротко у Вашинґтоні, де матиме зустріч з президентом Фордом. Мета поїздки — наладнати торговельні відносини, зокрема, коли йдеться про постачання промислової сировини для японської промисловости. Найбільшу вагу Японія кладе на взаємини з Бразилією, де досі Японія інвестувала майже один більйон долярів у розбудову бразилійської гірничної промисловости і також плянує активно заанґажуватися у розвиток басейну Амазонки.

В Юґославії розкрито „сталінську групу"

Београд. — У додатку до наступу юґославського комуністичного режиму на демократично - ліберальні і націоналістичні кола, розпочався також наступ на „сталіністів". Про це поінформував сам президент Тіто, промовляючи 12 вересня на зборах у Єсеніце в Словенії. Тіто заявив, що в Юґославії арештовано яких 30 комуністів, які намагалися за іноземною „інспірацією" зорганізувати в Юґославії нову комуністичну партію сталінського типу. Згідно з словами Тіта, йдеться тут про юґославських комуністів - прихильників Комінформу, контрольованого Москвою комуністичного інтернаціоналу, що був розв'язаний ще у 50-х роках. Тіто відзначив, що брак чуйности у юґославських поліційних чинників виявився настільки великий, що група сталіністів мала навіть змогу відбути свій „конґрес". Нічого конкретного досі невідомо, хто з юґославських комуністів брав участь у цій, як виглядає, Москвою інспірованій змові, і кого юґославська поліція арештувала.

Протягом серпня гуртові ціни зросли на 3.9 відсотка

Вашинґтон. — Бюро статистики департаменту праці повідомило, що протягом минулого серпня гуртові ціни зросли на 3.9 відсотка. вказуючи, що висока інфляція продовжуватиметься і в 1975-му році, а може й довше. Цей одномісячний зріст в гуртових цінах був найбільший за цілий рік. Найбільше зросли гуртові ціни на сільськогосподарські продукти та на корм для рогатої худоби та свиней, а саме, на 7.6 відсотка. Департамент праці також повідомив, що за минулих 2 місяці гуртові ціни збільшилися на 17.8 відсотка. Натомість зріст в роздрібних цінах від липня 1973-го року до кінця липня ц. р. виносив 11 відсотків, але великий зріст в гуртових цінах напевно незабаром спричинить ще більші підвишки в цінах продуктів широкого вжитку.

Опитування виказало, що президент Форд переміг би сенатора Кеннеді

Принстон, Н. Дж. — Опитування, переведене Інститутом Ґаллупа між 16-им і 19-им серпня ц. р., виказало, що 57 відсотків із запитаних голосувало б за президентом Джералдом Фордом, а 33 відсотки голосували б за демократичним сенатором Едвардом Кеннеді, якщо оба були б кандидатами на пост президента ЗСА. Десять відсотків із запитаних заявили, що ще не рішені за ким голосували б. Останнє опитування Ґаллупа виявило дуже відмінні вислідн від тих, які одержав цей Інститут минулого травня. Тоді 50 відсотків із запитаних заявили, що голосували б за сенатором Кеннеді, 39 відсотків заявилися за тодішнім віцепрезидентом Фордом, а 11 відсотків сказали, що ще не певні. Сенатора Кеннеді вважають найбільш можливим кандидатом Демократичної партії, хоча він ще не заявив, що в 1976-му році буде кандидувати на пост президента. Натомість президент Форд вже заявив, що старатиметься про перемогу на цей пост.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n. Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертаються тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ц. міс. За кожну зміну адреси — 25 ц. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Правильне рішення

Якщо передчасне помилування Ричарда Ніксона президентом Фордом викликало гостру реакцію з боку не тільки демократичних, але також деяких республіканських законодавців і великої частини американського народу, то пізніша заява речника Білого Дому, що Президент розглядає можливість надання загального помилування для всіх осіб, обвинувачених за Вотергейтську та споріднені афери, додала оливи до вогню, викликаючи ще гострішу реакцію американського загалу. На щастя, день пізніше президент Форд змінив своє становище відносно цієї справи, інформуючи, що не плянує розглядати можливості загального помилування для колишніх співпрацівників Ричарда Ніксона, натомість розглядатиме справу кожного обвинуваченого окремо, якщо даний обвинувачений, чи вже засуджений звернеться до Білого Дому в цій справі.

Остаточне рішення президента Форда правильне, бо в такий спосіб він не вмішуватиметься в нормальний процес судочинства, але все одно зможе, після закінчення судових процесів, виявити гуманність до цих колишніх дорадників Ричарда Ніксона, надаючи їм помилування, але щойно після точного перегляду справи кожного зокрема.

Натомість, якщо б президент Форд таки був вирішив надати загальне помилування для всіх обвинувачених чи вже засуджених співробітників його попередника, то це мало б дуже серйозні негативні наслідки. Бо хоча й не можна не погодитися з твердженням тих коментаторів, які вказують, що милосердя і правосуддя повинні бути однакові для всіх осіб, тобто для колишнього президента Ніксона та для його колишніх співробітників, особливо коли ці люди правдоподібно виконували доручення Ричарда Ніксона, то все ж таки наслідки загального помилування були б дуже нефортунні. Перше, всі інші публічні службовці, засуджені за будь-які провини, могли б покликуватись на це помилування як на прецедент, вимагаючи звільнення також їх від кари. Подруге, таке загальне помилування могло б наново підірвати довір'я населення до американської системи правосуддя — довір'я, яке американський народ щойно недавно віднайшов, коли президент Ніксон був змушений зрезиґнувати за зловживання своїм високим становищем. Тоді американці справді могли гордитися тим, що їхня система народоправства і закону перемогла. Проголошення загального помилування дуже захитало б це довір'я. Потретє, помилування всіх причетних до Вотергейтської афери, подібно як і передчасне помилування колишнього президента Ніксона, могло б розминутися з ціллю, бо замість об'єднати країну, чого бажав президент Форд, могло довести до ще більшого поділу, на що вказує палка дискусія, яка розгорнулася після заяви, що Білий Дім тільки розглядає можливість проголошення такого помилування. Багато людей почало навіть вимагати, щоб Президент проголосив також загальну амнестію для дезертирів і втікачів від військової служби під час В'єтнамської війни, якщо плянує проголосити амнестію для „Вотергейтських злочинців". Дальше, загальне помилування могло б поширити вже і так зчаста повторюваний здогад, що коли Джералд Форд був призначений Ричардом Ніксоном на пост віцепрезидента, то обіцяв, що помилує його та його співпрацівників, якщо стане президентом.

Отже, рішення президента Форда не проголошувати загальної амнестії для осіб, обвинувачених за Вотергейтську та споріднені афери було правильне.

Совєтська безличність

„Комуніст України" за серпень ц. р. опублікував статтю „Мораль і право в умовах розвинутого соціалізму", в якій м. ін. робиться закид „буржуазним ідеологам" і „антикомуністам", що вони, мовляв, „не гребують ніякими засобами, щоб довести, ніби соціалізм зі своєю мораллю та правом є тоталітарним режимом, який придушує особу, ніби комуністи не визнають окремої людини як індивіда, як особи і заперечують роль будь-яких суб'єктивних факторів у її поведінці. Марксистсько - ленінська теорія, вся історична практика соціалізму переконливо спростовують ці вигадки". На іншому місці у цій же ж статті написано, що „в умовах розвинутого соціалізму людина є найвищою цінністю суспільства не просто самим фактом свого фізичного існування, а, насамперед, своєю діяльністю, спрямованою на втілення в життя комуністичних ідеалів".

Треба справді мати чимало безличности, щоб писати про „гуманість", „мораль" і „правовість" совєтського стилю соціалізму, про який мовиться як про „розвинутий соціялізм", а також оспорювати тоталітарний режим, який придушує особу, і твердити, що совєтська система визнає людину „найвищою цінністю". Ледве чи історія людства в цілому знає більшу пародію таких понять як гуманізм, право, мораль, а перш усього поняття людини, як це маємо в СССР, в умовах так званої „централізованої демократії".

Про „високу мораль" і „правовість" у СССР незвичайно голосно говорено за часів диктатури Сталіна і щойно п'ять років після його смерти в 1958 році його ж таки найближчий співробітник Нікіта Хрущов відхилив дещо заслону з дійсної совєтської моралі і правовости. Тоді прийшла черга на „високу мораль" і „правовість" доби Хрущова, але, як тільки в 1963 році його ліквідовано, знову ж його співробітники показали справжній характер совєтської моралі і правовости. Тепер говориться про совєтську „високу мораль і „правовість", на сторожі якої стоїть Брежнєв і компанія. Немає сумніву, що з черги матимемо справу з новими розкриттями справжнього стану в СССР і за цих найновіших совєтських верховодів, коли відійдеться про мораль і правовість.

Нагадаємо тільки про одну сторінку підсовєтської дійсности, що червоною ниткою тягнеться крізь усю історію совєтського режиму, від Леніна почавши, а це масовий терор, концтабори, тюрми, закриті суди, примінювання інакомислячих у закладах для умовохворих, систематичне і плянове топтання основних прав людини. Однієї тільки це заперечує твердження про „моральність" і „правовість" совєтської системи, яка за своєю природою є незаконною і аморальною. Про людину як „найвищу цінність" у совєтських умовах шкода навіть й говорити.

Я. Гайвас

СІМ ХУДИХ ЛІТ

I

Донедавна в науці економіки велику ролю грала теорія циклів. На підставі зібраного досвіду, особливо в епоху капіталізму, постала теорія про циклічний поворот господарських криз після років добробуту. Кризи ці були дуже різні під оглядом сил й розмірів, а найбільшою серед них була, як відомо, криза 1929-34 років, що це сьогодні сипле морозом поза шкірою старожилам, які її з острахом пригадують.

Після Другої світової війни минуло вже тридцять років і такої великої кризи не було. Були господарські неполадки, були більші чи менші крути, але з них після короткого часу й без особливих труднощів удавалося виходити. Наслідком того щораз голосніше твердженo, що закономірну циклічність криз, завдяки пізнанню їхньої природи й новим методам та засобам прогизії, вдалося переломити й перемогти. Поширеною ставала віра й переконання, що біблійних „сім голодних років" належать до біблії, а в житті вони вже не повторяться. Теперішні покоління й ті, що прийдуть після них, мали бути сьогодні безперебійного під'йому вгору.

Одначе, сьогодні є вже чимало „пророків", які віщують, що і тим разом людина перерахувалася, і що ми, власне, в таку велику всебіймаючу кризу входимо, бо вже ввійшли. Навіть оптимісти, а таких теж не брак, щораз більше схиляються до думки, що теперішня господарська скрута буде ще якийсь час поглиблюватися, що вона буде куди гірша, як досі, що з нею буде важко боротися, та що остаточна перемога прийде щойно після багатьох років. Коротко, віджила наново біблійна оповідь про „сім худих літ". Говорять про це щораз більше навіть у ЗСА не тільки господарники, але офіційні енунціації президента Форда й інших міродайних державних керівників саме таку думку висловлюють. Від американської економіки великою мірою залежать економіки інших країн вільної господарської системи, а особливо індустріяльних. Серед них найбільше уваги зосереджують на собі економіки п'яти передових країн: Англії, Німеччини, Франції, Італії, Японії. Хоч господарське життя кожної з них має свої незмінні особливості, витворені народами протягом століть, хоч вони мають свої окремі джерела засоблювання методи продукції й розподілу, різні традиційні ринки збуту, то все таки вони творять так міцно спаяну і взаємно узалежнену цілість, що господарські катаклізми на одному терені відчутні виразно, навіть дуже боляче, на другому. Наприклад, сучасна інфляція охопила їх усіх, хіба тільки з тією різницею, що в одних вона значно вища, як в других. Так само господарський застій, браки, непевність. Кожна з тих країн в інших спосіб намагається порадити собі у важкій ситуації й вийти з неї.

„Соціяльний контракт" в Англії

Лондонська Сіті, відповідник американського Волл стріту, довгі десятиліття, чи навіть століття, мала опінію мудрого, холодного, добре обрахованого „банкіра світу". Сьогодні вона разом з усією англійською господаркою опинилася на березі невідомого.

Через господарські неполадки й невміння рішуче вийти з них, упав недавно консервативний уряд її Королівської Величности, очолений відомим консервативним політиком Гітом. Його господарська програма, підтримана власне не лише лондонською Сіті, але господарськими колами Англії взагалі, не знайшла підтримки серед англійських виборців, не зважаючи на всі сподівання, і до уряду прийшла Партія Праці. Програма Партії Праці теж не може зробити чудес. Англійська промисловість важко платить за свої колишні успіхи й передовість. Вибудовані в XIX столітті фабрики й заводи і транспорт катастрофічно застають в побудованих після Другої світової війни „просто з голки" японських, німецьких і інших модерних споруд. Останніх декілька років Англія славилася надпотужними страйками цілих ділянок промислу, що були звернені не лише проти тих чи інших господарських умов, але теж проти державних законів, прийнятих англійським парляментом. З колишньої промислової „столиці світу" — Манчестеру, залишилися тільки чорні димарі (і то їх тепер значно менше), старі з червоної цегли фабричні будинки й опустошілі вулиці. Фірмові вивіски гордих колись і відомих у цілому світі фірм ржавіють і розпадаються на вітрі та від „лондонського сонця" (так в Англії жартома населення називає постійні дощі). В „столиці вовни" — Бредфорді залишився тільки, як сумний спомин, прекрасний будинок вовняної біржі, а недалеко нього велика залізнодорожна станція, яка колись гуділа діловитістю, рухом, вітала покупців з цілого світу, а тепер страшить пустокою, н е п р ивітністю, старими мурами і браком будь-яких перспектив. У загальних страйках робітництво шукає покращання своєї і своїх родин долі, що зовсім самозрозуміле й оправдане, але кожен його виграш є одночасно й програш, бо щораз далі підриває конкуренційність англійських товарів на світових ринках.

Консервативний уряд Гіта пішов на лобовий зудар з профспілками та їхньою політикою і програв. Боротьба прибрала була дуже драматичні форми, коли не ставало світла, опалу, а фабрики треба було перевести на три дні праці в тижні. Соціялістичний уряд Вільсона пробує іншої тактики: домовитися з профспілками й спільно знайти якийсь вихід. Назвав цю свою політику Вільсон „соціяльним контрактом", запозичаючи цей вислів від одного з передвісників французької революції, Жана Жака Руссо. Цю політику облегшує факт, що Лейбор Партія побудована й виростає з профспілок. Маючи до вибору потреби загального господарства й соціяльні потреби робітництва та убогих верств населення, Геральд Вільсон, очевидно, вибрав це друге. Оголошено пляни підвищення податків багатших верств населення, обмеження приходів у промислі й торгівлі, а з другого боку піднесення пенсій нижчих категорій пенсіонерів, заморожения чиншів, субсидії на підставові харчові продукти: хліб, молоко й молочні вироби. Це все якось мірою заспокоїло робітничі маси, але не зовсім. Ще далі вибухають страйки, особливо „дикі", а продуктивність робітника далеко не осягнула рівня, потрібного для піднесення здатности англійських виробів конкурувати на ринку. Фунт безнастанно падає вниз, ціни акцій зійшли до рівня найнижчого за о с т анніх п'ятнадцять років, множаться банкрутства і самоліквідації. Заповідається велика й довготривала криза.

Ясним промінням серед тих сірих хмар стало відкриття великих покладів нафтової ропи при північних берегах Англії (Шотляндії). Після вдалих пробних свердлінь постануть великі промислові споруди і, згідно із передбаченнями, під кінець цієї декади Англія забезпечить себе повністю власними енергетичними засобами. А що це значить, — показало недавнє ембарго арабських країн.

Одначе, це „ясне проміння" в протиліягу має правдоподібні соціяльні неспокої й ферменти. Після зламання профспілками „Індустріяльного Акту", що мав бути основою регулювання відносин і конфліктів у виробництві, і його відкликання парляментом, суспільно-політичні відносини в Англії виразно увійшли у стадію непевности і нових непередбачених зрушень.

ДЕМОКРАТІЯ В НЕБЕЗПЕЦІ

Тулюза, Франція. — Вінстон Черчілл називав демократію політичним устроєм, що між усіми іншими має найменше недостач. Бо кожний політичний устрій має свої дефекти: абсолютна монархія, диктатура, тиранія, плутократія (панування багачів), аристократія (влада родовитого стану), теократія (влада духовенства), „ідеократія" (комунізм і фашизм), охлократія (влада юрби) та всякі інші режими, котрих ще не знав грецький філософ Аристотель, що жив у четвертому віці перед нашою ерою і був учителем Олександра Македонського.

Довгий шлях має за собою демократія. Грецьке слово в нашому перекладі значить — влада люду, простолюддя, як протилежність аристократії — „влади ліпших", родовитих людей.

„Влада люду" (у нас в 17 віці могли б сказати „влада черні") — демократія в грецьких державах - містах у 5 та 4 віках перед Христом — відсунула аристократів від впливу на державні діла і голосуванням на площі міста („агора") рішала справи своєї республіки. Ця грецька демократія була однобока, бо вона не допускала у себе опозиції і навіть карала своїх критиків: так засуджено на смерть славного філософа Сократа в Атенах 399 року перед нашою ерою, бо він публічно критикував помилки демагогів („вождів народу"), що промовами й обітницями маси вели державу до руїни.

Демократія на Січі Запорізькій була подібна до народоправства грецького: на козацьких радах більшість не терпіла опозиції меншости і просто виганяла з майдану незгідних з рішенням більшости.

Гетьмани в державі, що називалася „Військо Запорізьке", теж не терпіли опозиції, почавши від Хмельницького (1648-1657). Посол з України Павло Тетеря, що був у Москві 1657 року, після смерти Хмельницького, казав царським боярам, що гетьман не скликав козацької ради і правив сам: „Що скаже, те Військо й робить".

Також гетьман Мазепа (1687-1709) був „единовладцем". Свою політичну ідеологію він висловив у відомій поезії „Всі покою щиро прагнуть". (Замітка для коректорів мови: треба писати „прагнути перемоги, науки, знання", а не „прагнути до перемоги". Це в Києві так нетямущі „мівники" накидали вирази: „прагнути до щастя, до братерства" і т.д.).

Мазепа порівнював державу з кораблем, на якому є багато „люду":

„Єднак стерник всім керує́ть,
весь корабель управує́ть".

Недостачі єдиновлади (абсолютизму) бачили освічені люди в передових західноевропейських країнах в 17 і 18-му віках — в Англії і Франції, а в Шотляндії вже в 16-му столітті гуманіст Георґ Бюкенен у книзі: „Устрій держави у Шкотії", хвалив вільний лад у Швайцарії і засудив московський деспотизм, що його він назвав „тиранією".

Критику а б с о лютизму знаходимо і в конституції держави Війська Запорізького, що була затверджена на еміграції в Бендерах 5-го квітня 1710 року, при виборі Пилипа Орлика на уряд гетьмана: „Договори і постановлення". В цьому документі дано негативну оцінку режимові єдиновладця, що приводить до самоволі: „Так хочу, так повелеваю". Гетьман має скликати тричі на рік раду козацьку і „совітники", вибрані в полках і на Січі Запорізькій, мали право критикувати політику уряду. Гетьман на „виговор" не повинен „уражатися і помсти чинити".

Таким чином, наші предки, хоч і на чужині, створили новочасну демократичну конституцію, бо записали в ній головне й основне право громадян у вільному суспільстві: право на опозицію, право на критику уряду. Бо де всі права має уряд чи урядова партія, в такій державі немає свободи, — там свободу мають тільки ті, що стоять при владі.

В 18, 19 і 20 віках ці засади демократичного ладу в різних формах перемогли в передових індустріяльних країнах світу. І все ж не всюди механізм демократії діє успішно. Труднощі мають тепер дві европейські держави: Великобританія та Італія.

Англія створила демократичний устрій ще в 19 столітті, хоч загальне виборче право в цій країні заведено тільки після Першої світової війни в 1918 році. Труднощі господарські у Великобританії пробували розв'язати уряди обох великих партій: консервативні й соціялістичні. Однак, віз стоїть на місці і навіть котиться назад. Країна, що перша пережила успішну індустріяльну революцію від кінця 18 віку, тепер стоїть у продукції і в оплаті праці позаду передових держав Західної Европи.

Спроба урядів обох партій „заморозити" платні й ціни не мали успіху: професійні спілки (юнії) поставилися проти. У Великобританії діють і конкурують між собою десятки робітничих юній і немає авторитетної центральної управи, з котрою уряд міг би договоритися, як загоїти рани народного господарства і підвищити продукцію та закордонну торгівлю. „Дикі страйки", які починаються деколи юніями, що мають у своїх управах комуністів, ставлять перешкоди розвиткові промисловости.

Тепер політичні голови в Англії шукають виходу із невеселої ситуації. Трапляються теж особи, які роблять натяки, мовляв, тільки режим „сильної руки" міг би вивести господарство Великобританії із скрути. Генерал сер Волтер Вокер, який недавно був командиром НАТО в Европі, заявляє, що до нього звертаються тисячі громадян, щоб він приступив до реорганізації політичного життя в Англії. Його акція нагадує пропаганду де Голля і його партії у Франції перед 1958 роком.

Цими днями в суспільстві Великобританії пролунало ім'я іншого визначного військового — полковника Давида Стерлінґа. Йому приписують пляни створення „приватної армії", складеної із техніків різних спеціяльностей. Ці люди мали б завдання привести в рух господарство Великобританії, коли б юнії почали загальний страйк. Але чи „приватні армії" копатимуть вугілля і залізну руду?

(Закінчення на стор. 3-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

„РОЗРИТА МОГИЛА"

На політичному перелазі в клюбі „Лиса Микити" в Ню Йорку основною темою дискусії не були, цим разом, справи політичні, а побутові. Зрештою, вся двантаємська Україна гомоніла тепер про будову підземної залізниці по Другій евеню, тож, самозрозуміло, нинішній панель теж обертався довкола цього гострoактуального питання.

— Пане меценасе, — звернувся один з гостей до управителя УНДому, мґра О. Германюка, — а скажіть, будь ласка, ги не буде ско дуже дренгати та й гі не попадають гарки з бару, коли пустять собевійка попід народну твердиню?

— Нема найменшого страху, — авторитетно заявив пан управитель. — Підземні поїзди пойдуть 70 стіп глибоко попід Народний Дім, а тунелі будуть змішені грубезними залізними траверзами. Робота гарантована. Муха не сідає.

— Муха — мухою, — відказав той самий гість, — та ви, для всякого випадку, перед тим, як пустять перший поїзд, поздіймайте зі стін портрети батьків народу, роботи пана Козака. Щоб через дурний собвей не потерпіли теори мистецтва.

— А ги то правда, пане директоре, — спитав доброді, в якого трусились справді, мабуть, пальці, — що ось на цьому місці, де тепер уряджує пан бартендер, буде будка з токенами?..

— От, гого йому забагається! — засміявся гість. — А може ти ще хогеш, щоб до кожного скелю подавали тобі задармо по токенові?

— Я не знаю, панове, що ви собі думаєте, — обізвався досі мовчазливий гість з Філядельфії, — але мені зараз ціла ваша Друга евеню виглядає, як розрита могила, або місто Дрезден після останнього альянтського бомбардування! Якщо такий баґан має потривати, як ви кажете, ще готири роки, то ви, хіба всі тут повариоєте, або оглухнете! Я тільки пройшовся з „Орлика" до Народного Дому і трохи мені оболонки в ухах не полопались від гемонського гукустуку і розгардіяшу.

— Та Філядельфія знана з того, що там люди мають слабкі оболонки, — промовив патріот, що сьорбав німецьке пиво. — От, в вас, наприклад, пане колего, пригадую собі з 28-ої Конвенції Українського Народного Союзу, з дискусії над звітами Головного Уряду. Хог пан президент Фліс також досить міцненько бив молотком по столі і тригі вибирав вам слово, то ви бились його й не гули і далі балакали до „майка".

— А ви, пане колего, краще не згадуйте 28-ої Конвенції, щоб я вам не пригадав, як ні оплачували ваша партія! — відрубав гість з Міста Братньої Любови.

Скінчився панель на побутовій темі, — посинився політичний...

Ікер

Андрій Кізіґак

НІЧНА РИБОЛОВЛЯ ВУДКАРІВ НА СЯНІ

2

Але продовжуймо намічену тему: коли висіли з порома на беріг, тут ждав вже на них старий Зємба і завів нас на місце, де по його стількалітніх досвідах сиділа в глибині грубої величини риба. Переважно то були корони, звані через їх золоту луску з-польська „люстшені". Але були також корони кольором луски шарі і від того їхній гатунок називали в поточній мові „шаранами". Мав їх багато Дністер на ямах, від реки Усті, за Миколаєвом над Дністром. Я лоав їх там, власне, тоді, коли Вишкіл Усусусів стояв в повоєнних військових дерев'яних бараках під Миколаєвом, над Дністром. У тому часі комадант Вишколу, тоді ще майор Мирон Тарнавський, ловив щуки і полював на дикі качки. А такі джиґуни — Усусуси, як Рочкай і Франьо Шпуляркевич з Лісник коло Бережан, зимою, коли ми стояли в Надітичах чи Верені, привозили величезні олені або серни. Кухня мала що варити, і то таке смачне, що його не бачили і вдома. А був він від розіграння такої штуки спеціяліст — Франьо Шпулярксвич, щоб замаринувати, забудити і спекти — то був стрілецький кухар Ціхун.

Діставала ті присмаки і старшинська „менажа" — харчівня, за що отаман Гриць Коссак велів платити доставцям румом і додатковими цигарками. Одне слово, то була „взаїмна кооперація".

Ось ми й приїхали. Але, коли ми кинули оком на ту яму, то якимось моторошним, страшним видом повіяло від тієї чорної на тлі місячної ночі Молохової ями. Довкруги неї гуляли збілілі пінисті хвилі, якось зловіще і попереджуючі гудів і вирколи вир, неначе б остерігав не попасти в його напевно смертельні обійми. Рибалки, не гаючи часу, позакидували „на грунт", себто, на дно з принадами вудки, паличками - коликами поприпинали до землі держаки (бамбуси), а самі відійшли подалі від берега бівакувати. На всякий випадок кінці держаків забезпечили дзвіночками, щоб почути, коли щось візьме, щоб в час „підтяти". Правда, бамбус полковника не мав дзвіночка, бо то була новочасна „спінкінґівка", яка дерчить, коли риба тягне принаду. Даючи рибам час „до надуми", хтось із нас розпочав святочне відкриття свого наплечника. Пішла в рух перша тура вишнівки. А коли закусили, то лікар запитав Зємбу про походження назви Сосниця.

— Бо то, прошу панів, — почав запитаний, і в цьому моменті подивився на математика Шеховича і адьюнкта Андроніка (обидва українці), — було, коли Сяном господарили ваші руські-бояри Павлики, а власть їх сягала від Вартківки коло Березова аж тут по Святе. Вони поглиблювали Сян, будували на ньому греблі, скріплювали береги і за те побирали від сплавів та дарабів за переїзд оплату, звану тоді „баришем". От у цьому, власне, селі був на Сяні „шлябант", який сплавам відкривав дорогу по заплаті мита. Це була колись лиш оселя, де жили Павликові митниці, яких називано також „баришами", і тут повстала згодом нинішня громада Барич.

— Ну добре, — каже лікар, — але я питав про походження назви Сосниця.

— Зараз, зараз, — і це добрі брати, — але в цей час подивився таким жалісним оком на пляшку вишнівки, яка блистіла до місяця у траві, що замітивши це, наймолодший з товариства почав наливати другу туру, хоча на його наплечник не прийшла ще черга. Професор, „пане добродію" — Шехович мав славу найкращого буфетчика, і приготовані ним канапки давно ждали на смакунів. А Зємба, покріпившися, продовжував. Але цим разом звернувся вже і до полковника і до лікаря.

— Не забувайте панове, що бояри Павлики, були предтечами - предками наших дідичів Павликовських. Отже, прошу панів, на тих то берегах, містилися, неначе малі порти, складові магазини. І так, у сусідньому Сільному Складі магазинували сіль, яку сплавлювали аж зі Сільниці за Дубецьком, — нею постачали в тих часах всю Лемківщину, — і там стоїть власне сьогоднішній Склад Сільний.

Ну, а Сосниця?—втрутився нетерпеливо вже лікар.

— Зараз, зараз! вже до неї доходимо. Колись в Улючі, поблизу Динова та Бірчі, росли славні, стрункі як свічки сосни, що їх зимою вивозили саньми до берегів Сяну, а з весною — сплавлювали в долину, і тут, де зараз Сосниця, їх магазинували. А що запах сосни сягав інколи з вітрами далеко в околицю, то і назвали це місце Сосницею. А коли вже коло Петра і Павла були глибші води, тоді приплавали у пристань вже більші судна, звані „берлинками", і тоді згадані сосни їхали Сяном та Вислою, через Сандомир, до портів Данціґу.

Наймолодшому Андронікові були ті речі вже відомі, власне від того самого автора, то ми пішли подивитися до вудок. Виходило, що і риби слухали оповідань Зємби, то ж не заносилося, щоб збиралися „брати". Повернувся він з рапортом, — що вудки „стоять спокійно, як на цементі". Тут вже кружляла третя тура вишнівки, а Зємба продовжував: „І в тих то часах, у непрохідних борах - лісах (від „борів" пішли назви Борина і Бірча) в сусідстві Бірчі, стояло місточко, що звалося вже тоді Дубецько. Казали, що назва пішла від прекрасних, як свічки дубів".

Але вже поблідло і сріти і по невисоній ночі благословилося вже на день Божий. В селі обізвалися вже півні. Андронікові впало щось на думку. Вийняв зі свого наплечника так з півсимсот - грамову кишку і пішов з нею до вудок. Хотів зробити тим товариству веселу несподіванку, а саме: зачепив кишку на вудку полковника, і вже бачив гумористичну сцену при зниманні вудок, полковник буде тягнути щось досить важке і під реґіт приявних, покаже з вод... кишка.

(Закінчення на стор. 4-ій)

ДЕМОКРАТІЯ В НЕБЕЗПЕЦІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Відомо з історії, що занепад господарства і безробіття приводили демократичний лад до руїни і давали нагоду диктаторам захопити владу (Муссоліні в Італії — 1922 р., Гітлер у Німеччині — 1933 р.). Однак англійці, що теж переживали господарські кризи, в диктатурі не шукали порятунку. Слово „законність" (леґаліти) і неохота до громадянської війни, яка переважно веде до диктатури, закорінені в суспільстві Великобританії. Маючи „талант імпровізації", громадяни цієї країни мабуть знайдуть свій шлях до господарського поступу у формах демократичних. Можливо, що буде створений коаліційний уряд з усіх партій, що є в парляменті, як було в 1939-1945 рр.

Ситуація Італії інша. В 1922-1943 рр. там була диктатура фашистів. Демократія відновилася в цій країні після поразки Італії в Другій світовій війні. Але ця демократія стоїть на непевному ґрунті. І досі, в Італії друга, найбільша партія — комуністична. Від Другої світової війни на чолі урядів Італії стоять християнські демократи в союзі з іншими демократичними партіями. Італія розвинула значно свою індустрію після Другої світової війни, але рівень життя робітників у цій країні невисокий. Робітничі юнії перебувають у більшості під впливом компартії. Страйки гальмують господарський розвиток. Обезцінення валюти в Італії найвище, порівняно з іншими країнами Західньої Европи.

В цій ситуації партія „неофашистів" дає свій рецепт на лікування народного господарства: призначити диктатора і зліквідувати демократичний устрій в Італії.

Друга пропозиція йде від компартії до християнських демократів: мовляв, коаліційний уряд цих двох партій буде мати більшість у парляменті і виведе народне господарство Італії на стежку видужання. Пропозиція на перший погляд реалістична: італійська компартія не визнає верховодства Москви, вона засудила аґресію Брежнєва на Чехо - Словаччину в 1968 році. Італійські комуністи беруть участь у засіданнях „Ради Европи" в Страсбурзі, вони видають твори підсовєтських опозиційних письменників тощо. Але, чи італійські комуністи, що визнають доктрину Леніна („диктатура пролетаріяту"), можуть бути надійними союзниками в обороні демократичного ладу в Італії?

Генеральний с е к р етар християнсько - демократичної партії Амінторе Фанфані відкинув комуністичну пропозицію і подав причини: такий союз відкинув би значну частину християнських демократів і їхніх виборців праворуч, аж до фашистів; цей союз викликав би недовір'я до Італії в НАТО і в Европейській Господарській Спілці (Спільний Ринок), тому Італія не могла б дістати закордонних кредитів, які дуже потрібні народному г о с п одарству країни; Фанфані зазначає, що союз християнських демократів з комуністами дав би нагоду фашистам розвинути дальшу терористичну акцію в Італії, щоб поширити нелад і непевність у суспільстві.

Хоч італійські комуністи й фашисти рвуться до влади, але, мабуть, більшість народу за цими партіями не піде. Італійці вже пережили громадянську війну й терор фашизму і на принаду „народного фронту" з комуністами, мабуть, не піймаються.

Viator

В Бостоні відзначено Тиждень Поневолених Націй та демонстровано проти Мойсеєва

Бостон, Масс. — (О. Щудлюк) Заходом місцевого Відділу УККА, 15-го липня ц. р. телевізійна стація WCVB-TV, русло ч. 5, включила в ранішній передачі „Добрий Ранок" програму про Тиждень Поневолених Націй. Інформаційну доповідь про поневолені народи подав литовець Миколас Друнґа, інструктор Масачусетського Технічного Інституту. З'ясував значення закону про тиждень поневолених націй, який був ухвалений Конгресом ЗСА п'ятнадцять років тому, та вичислив всі поневолені народи. Він відмітив теперішню ситуацію в Україні, Литві, Латвії, Естонії та згадав про російську колоніяльну політику в тих країнах. Окремо згадав про Валентина Мороза, який розпочав голодівку, та про Леоніда Плюща.

Український танцювальний ансамбль Бостону, під мистецьким керівництвом Володимира Курила, відтанцював два українські народні танці. До танців приграв Ярослав Мулика.

Заходи про відзначення тижня поневолених націй на телевізії поробили Марійка Вальзер-Гусак та інж. Конрад Гусак, голова місцевого Відділу УККА.

В ОБОРОНІ МОРОЗА — ДЕМОНСТРАЦІЯ ПРОТИ МОЙСЕЄВА

У днях 29 і 30-го липня, коло сто українців, литовців, латишів та інших демонстрували перед театром з нагоди виступів совєтського танцювального ансамблю Мойсеєва в Бостоні. Роздано понад дві тисячі летючок, в яких з'ясовано московську політику в Україні, передусім про арешти українських інтелектуалів. До летючок долучено листа, в якому закликано американців писати листи про звільнення Валентина Мороза і Леоніда Плюща до Президента ЗСА, генерального секретаря ОН Вальдгайма, Міжнародного Червоного Хреста та Міжнародної Амнестії. В листах подано текст та адреси.

Телевізійна станиця WNAC-TV, русло ч.7, подала згадку про демонстрацію у вечірніх вістках, як також вістку подав Бостон Глоуб з 31-го липня, підкреслюючи про писання листів.

Демонстрацію підготовив Відділ УККА. Пресові повідомлення вислано до всіх газет та телевізії.

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — ВІДДІЛ 45 ім. СОФІЇ РУСОВОЇ в ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж.

— влаштовує —

дня 29-го вересня 1974 року

між 10-4 год. по пол.

ВЕЛИКУ

МИСТЕЦЬКУ ВИСТАВКУ

З УЧАСТЮ ВІДОМИХ МИСТКИНЬ:

К. Кричевської-Росандич з Каліфорнії

Наталії Стефанів з Філядельфії

Ярослави Гнатів з Нюарку

ЗАПРОШУЄТЬСЯ ВСІХ ДО ЛАСКАВОЇ УЧАСТИ.

СОКРАТ ІВАНИЦЬКИЙ

(Посмертна згадка)

Дня 8-го липня ц. р., саме в день і місяць свого народження 1897 р., невмолима смерть вирвала з рядів нечисленних, уже Українських Січових Стрільців, колишнього Командира Куреня, д-ра Сократа Іваницького, перед самим святом вимаршу Усусусів на фронт.

Сократ народився в селі Чорнівка, на Буковині. Батько його дуже любив грецьку мітологію і назвав своїх дітей грецькими іменами: Сократ, Аристей, Аврора і т. д.

Народну і середню школу закінчив він на Буковині. Потім забрано його до австрійського війська, а по закінчені старшинської школи висдали, з австрійським полком на російський фронт. У селі на Поділлі, раненого найшла його Іванна Синенька і передала до полевої лічниці, яка була в тому селі. Там дуже старанно і пильно його доглядала. По видужанні, як четар, перенісся до Усусусів, які тоді були в Україні, в околиці міста Єлисаветграду.

Між Усусусами і австрійським військом, званим Усусусами „гонведами", була велика різниця. Дисципліна австрійського війська позначалася тим, що жовнір мусить „штрамацько" здоровити старшин — нащо Усусуси зовсім не звертали уваги — й добре маршували на парадах. Австрійські старшини дивились на своїх вояків як на щось нищого. Старшини — Усусусів уважали стрільця за свого товариша і взаїмно любилися і шанували. Дисципліна в Усусусів була воєнна — виконати бойову задачу точно. Але й на парадах — як зайшла потреба, маршували краще як „гонведи".

Сократ дуже скоро пристосувався і став 100 відсотковим Усусусом. Як четар, він обійняв сотню, був товариський, скромний і відважний, защо його Стрільці дуже любили.

З Єлисаветграду перейшли Усусуси на Буковину, до Чернівець. На початку листопада 1918 переїхали до Львова де його сотня брала участь у вуличних боях. По зарядженні опустити Львів, Сократ із своєю сотнею не відходить далеко від Львова а займає, на власну відвічальність, горбки на північний схід від Львова. Поляки зробили наступ на його сотню. Наступаючого ворога розторощив і зайняв ті позиції, з яких вони наступали. В боях за Городок його сотня немало доконала і дуже вславилася. У відвороті з-під Львова брав участь у чортківській офензиві. З браку амуніції мусіла Армія відступити за Збруч. Там став поручником і обійняв курінь. На Україні перейшов усі трагедії, які переходила Галицька Армія: Чотирокутник Смерти, Денікіна, Махна та большевиків. Найбільшим ворогом Усусусів на Україні був тиф. Більше як три-четверти Усусусів хворіли на цю хворобу, так, що не було кому хворих доглядати. Лічниці були переповнені, а хворі, без опіки лежали по стодолах. Не було жадних ліків. На щастя місцеве населення дуже прихильно відносилося до Усусусів і старалося улегшити нашу долю. Як Галицька Армія мусіла скласти полякам зброю, Сократ вступив до Армії УНР до Петлюри, а потім з ген. Кравзом перейшов до Чехо-Словаччини. Чехи вмістили нас у дерев'яних бараках, по російських полонених в Ліберді (Райхенберґу) — З Ліберця Сократ віднайшов свою колишню опікунку з лічниці, Синеньку. Вона була у Швеції співала в хорі Кошиця. Сократ спровадив її до Праги, де вона закінчила консерваторію. Сократ в Празі закінчив докторатом свої правничі студії. По закінченні науки вони побралися і виїхали на Буковину. Буковина була тоді під владою Румунів. Молодий король Михайло, взглядно королева, дуже любили Іванну. Вона часто запрошувала її до себе, а Іванка їм співала. По якомусь часі королева упередила Іванну, що Сократа хочуть арештувати, бо він воював проти румунів. Зараз, вони виїхали до Німеччини. У Німеччині Сократ найшов працю перекладача в Уряді Праці.

Весь вільний від зайнять час він посвятив науковій і суспільній праці. Він був професором Українського Технічного Інституту, довголітнім проректором, членом НТШ, та Т-ва Сприяння Українській Науці, Сеніором Союзу Українських Пластунів, та відомим українським суспільно-громадським діячем. Писав богато до часописів та видав книжку „Переяславська угода".

Я залишився в безмежному смутку, бо втратив приятеля та товариша, з яким від початку нашого знайомства ділив долю і недолю.

Поховали Сократа на кладовищі в Мюнхені, Вальдфрідгофі в українській дільниці.

Інж. Михайло Мінгак

КОМІТЕТ ОБ'ЄДНАНИХ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ВЕЛИКОГО НЮ ЙОРКУ

МЕТРОПОЛІТАЛЬНИЙ ВІДДІЛ УККА

при співучасті

ВІДДІЛІВ УККА СХІДНЬОГО ПОБЕРЕЖЖЯ ЗСА

— влаштовують —

в Ню Йорку, в неділю, 29-го вересня 1974 року

ВЕЛИКУ

ВСЕНАЦІОНАЛЬНУ ДЕМОНСТРАЦІЮ

В ОБОРОНІ ЖОРСТОКО ПЕРЕСЛІДУВАНИХ І ВИНИЩУВАНИХ МОСКВОЮ ДІЯЧІВ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

В ПРОГРАМІ:

1) МАНІФЕСТАЦІЙНИЙ ПОХІД — П'ятою евеню від 58-ої до 40-ої вулиці. Початок: 2:00 по полудні
2) ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ — Браєнт Парк, побіч Центральної Бібліотеки. Початок: 3:00 по полудні
3) ДЕМОНСТРАЦІЙНИЙ ПОХІД — під будинок Об'єднаних Націй. Початок: 4:30

Збірка о годині 1:30 на 60-ій вулиці на схід від П'ятої евні.

- Демонстрація має бути завершенням усіх місцевих акцій, що в цьому році відбулися в різних місцевостях східніх стейтів ЗСА.
- Це має бути вияв всенароднього масового спротиву проти московського наїзника і нашої моральної піддержки для Українського Народу в його боротьбі за волю й свободу та повної пошани для кращих синів України, що не жалують своїх сил і життя у змаганні за права нашого народу.

ВІЗЬМІМ УСІ МАСОВУ УЧАСТЬ У ТІЙ МАНІФЕСТАЦІЇ!

28-го серпня 1974 р. відійшов з цього світу на 85-ім році життя

ОЛЕКСА ТИЖ

народжений у Ремезівцях на Золочівщині.

ПОХОРОН відбувся в Lake Geneva, Wis.

Про це повідомляють Друзів і Знайомих —

АННА — дружина

Родина в Україні та на переселенних

В ДРУГУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ Найдорожчого МУЖА, БАТЬКА й ДІДУСЯ

бл. п. Д-ра КОНСТАНТИНА ЦЕПЛОГО

відправиться

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в неділю, 22-го вересня 1974 року

о год. 9-ій рано

в церкві НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ П.Д.М. в ГЕМТРЕМК, Міш.

Замість квітів на могилу складають 10.00 долярів на Фонд „Церква в Потребі"

дружина ЮЛІЯ
зі сином ОЛЕГОМ і Родиною

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Найдорожчого МУЖА, БАТЬКА і СИНА

бл. п. ЯРОСЛАВА ЛУЧКАНЯ

буде відправлена

ПАНАХИДА

в неділю, 22 вересня 1974, год. 12 дня

в Українській Православній Церкві

св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

ПОМИНКИ відбудуться після ПАНАХИДИ.

До участи просимо все Пластове Братство, Друзів та Знайомих.

Просимо про молитви за спокій Його душі.

Дружина — ВАЛЕНТИНА
Діти: СВЯТОСЛАВ і РОКСОЛЯНА
Батьки: ЕВДОКІЯ і ВОЛОДИМИР

В ДЕСЯТУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Незабутнього МУЖА і БАТЬКА

бл. п. ІВАНА ТИМЧИШИНА

буде відправлена

в ПОНЕДІЛОК, 16-го ВЕРЕСНЯ 1974 р., год. 8:00 рано

в українській католицькій церкві ЧЕСНОГО ХРЕСТА в ЛОНҐ АЙЛЕНД СИТІ, Н. Й.

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

До участи в молитвах просять:

дружина — АННА
син — МАРІЯН

З великим смутком повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що дня 12-го вересня 1974 р. по довгій і важкій недузі упокоїлася в Бозі на 40-му році життя наша Найдорожча ДОЧКА, СЕСТРА і ПЛЕМІННИЦЯ

бл. п. мґр хемії МАРУСЯ НАТАЛКА ГАВРИЛИШИН

ПАНАХИДИ будуть відправлені в суботу і в неділю, 14-го і 15-го вересня 1974 р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні McNerney Burnadz Memorial Home, 371 Lakeview Avenue, Clifton, N.J.

ПОХОРОН відбудеться в понеділок, 16-го вересня 1974 р. в год. 8:30 ранку з того ж похоронного заведення до української католицької церкви св. Миколая при President Street в Пассейку, Н. Дж., а звідтам на католицький цвинтар св. Гертруди в Кольонія, Н. Дж.

Горем прибиті:

мати — СОФІЯ
брат — БОГДАН
тета — АННА ГОРНИКЕВИЧ з родиною
вуйки: ВОЛОДИМИР ЯВОРСЬКИЙ з родиною
д-р ВІКТОР ПАЦЛАВСЬКИЙ з родиною
та ближча і дальша Родина в Україні, ЗСА, Канаді і Західній Европі

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що в четвер, 12-го вересня 1974 р., несподівано відійшов від нас у Вічність на 73-му році життя, наш Найдорожчий МУЖ, ТАТО, ДІДО і БРАТ

бл. п. ІНЖ. ІВАН ЯМРОЗИК

народжений в Тернополі, Україна.

ПАНАХИДИ — в четвер і п'ятницю, 12-го і 13-го вересня 1974 р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні П. Яреми, 129 Схід 7-ма вул., Ню Йорк, Н. Й.

ПОХОРОН відбудеться в суботу, 14-го вересня 1974 р. о год. 9-ій ранку з того ж похоронного заведення до української католицької церкви св. Юра в Ню Йорку, а опісля на цвинтар Lutheran Cemetery, 67-29 Metropolitan Avenue, Middle Village, Queens, N.Y.

В глибокому смутку:

дружина — АЛЕКСАНДРА
дочка — УЛЯНА КОБЗАР з мужем БОГДАНОМ
син — РОМАН
внучка — ВІРА
сестри: МАРІЯ БРИКОВИЧ з мужем ОСИПОМ
ЯРОСЛАВА КРУЧОВА з мужем ЮЛІЯНОМ
ОКСАНА ВОЛОЩУК з мужем МИКОЛОЮ
Ближча і дальша Родина тут і в Україні

Президент Форд відбув нараду з представниками робітничих спілок

Вашингтон. — У середу, 11-го вересня, президент Джералд Форд відбув нараду з 28 представниками робітничих спілок, під час якої заявив, що його уряд видасть додаткових 415 мільйонів долярів на створення 85.000 нових затруднень, щоб зменшити кількість безробітних в Америці. Федеральний уряд вже раніше призначив на цю ціль 550 мільйонів долярів. Таким чином попередня і нова сума, призначені федеральним урядом, оплачуватимуть 120.000 нових затруднень.

Ця нарада з представниками робітничого сектора була другою з 12-ох запляннованих „підготовчих конференцій", які попереджають „вершинну економічну конференцію", що відбудеться 27-28-го вересня ц. р. В четвер, 5-го вересня, президент Форд відбув нараду з 29-ма чільними економістами. Представники робітничих спілок, подібно як і більшість економістів, радили Урядові звільнити гроші, полегшити можливість одержання кредитів та зменшити відсоткові стопи. Крім того лідери робітничого сектора закликали Уряд надати податкові полегші для робітників із малими та середніми заробітними платнями, встановити обмеження на експорт рідких продуктів і допомогти будівельній індустрії, яка протягом останніх кількох років понесла великі втрати, бо дуже мало американців були спроможні купувати власні хати.

Джордж Міні, президент Американської Федерації Праці-Конґресу Індустріяльних Організацій, заявив, що робітничий сектор не погодиться не тільки на встановлення примусової урядової контролі над платнями і цінами, а навіть на проголошення „напрямних" новоствореною Радою для стабільности платень і цін, бо, на думку Міні, не буде жадної різниці між „добровільними напрямними" та примусовою урядовою контролею. Міні твердив, що обидві системи, добровільна та примусова, на ділі контролюють платні робітників, а не ціни продуктів. Інші представники робітничого сектора також заявлялися проти встановлення примусової контролі над цінами і платнями, а президент Форд запевнив їх, що не плянує встановляти такої контролі.

НІЧНА РИБОЛОВЛЯ ВУДКАРІВ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Вже зовсім розвиднилось. На траві лежала порожньою вже третя з-під вишнівки пляшка. Зємба провадив своє далі, а Андронік витягав четверту вишнівку. Раптом задеркотіла полковникова вудка. Значить взяв сом, і то такий — на 12 кілограмів! Помисел Андроніка з кишкою не був жартом, він зробив полковника героєм дня, впіймав бо таку велику штуку. Але риболовля взагалі вдалася, бо не тільки забавою і випивкою тішили себе рибалки, а й історією тих околиць. Поїхали додому, а на березі десь сумують порожні пляшки з вишнівки з написом: „Віcьнюфка, Бачефскі — Львуф, 1898, Леополіс"!

(Кінець)